

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
STRATEGINIŲ KOMPETENCIJŲ GRUPĖ
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 72¹
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ
ĮSTATYMO NR. XI-242 72¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI“ PROJEKTO**

**(toliau – Nutarimo projektas)
(TAP-20-485; TAIS Nr.: 20-2750(2))**

2020-04-02 Nr.

Vilnius

Projekto rengėjas: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM)

Projekto tikslas: nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų atlyginimų pareiginės algos koeficientų apatinės ir viršutinės ribas („šakutes“) padidinti 8,125 proc.

Dabartinė situacija:

Šiuo metu Lietuvos dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų atlyginimai yra nekonkurencingi šalies ir tarptautinėje darbo rinkoje – tai viena priežasčių, kodėl dėstytojo bei mokslininko karjera gabiems absolventams Lietuvoje nėra patraukli: tyrėjai karjeros ir didesnio užmokesčio galimybių ieško užsienyje, o talentų nutekėjimas stabdo kokybinę šalies pažangą, mažina konkurencingumą. **Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. III ketv. aukštojo mokslo veiklos darbuotojų neto darbo užmokestis buvo 1 101,5 Eur, bruto – 1782,3 Eur.** Darbo užmokesčio dydis mokslo ir studijų institucijose yra susijęs su mokslininkų ir tyrėjų pareiginės algos koeficientų apatinėmis ir viršutinėmis ribomis, kurios yra nustatytos MSI.

Iki 2017 m. dėstytojų ir tyrėjų pareiginės algos koeficientai buvo nekeičiami nuo 2009 m. 2017 m. atlyginimų didinimui papildomai skirta 3,1 mln. Eur valstybės biudžeto asignavimų. 2018 m. dėstytojų ir mokslininkų atlyginimai vidutiniškai padidinti 20 proc. (tam skirta 23 mln. Eur), 2019 m. – vidutiniškai 16 proc. (tam skirta dar 23,1 mln. Eur). **Bendras vidutinis dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokestis per dvejus metus padidėjo apie 40 proc.**

Pastebima, jog tyrėjai daugiausia migruoja dėl profesinių priežasčių: labiausiai išsivysčiusių valstybių mokslo centrai lengviau pritraukia kvalifikuotus tyrėjus dėl mokslo infrastruktūros (kuri Lietuvoje ypač išplėtota 2007–2013 m. Europos Sąjungos fondų investicijomis), koncentruotos mokslinės kompetencijos, mokslinės karjeros galimybių, o taip pat dėl aukšto tyrėjų atlygio. Atkreiptinas dėmesys, kad darbo užsienyje patirties turintys tyrėjai potencialiai naudingi savo šalies mokslinių tyrimų plėtotei dėl mokslinių idėjų ir žinių apykaitos, tarptautinių kontaktų palaikymo. Vis dėlto, išvykusių tyrėjų susigrąžinimo galimybė yra didesnė, kai jie yra ankstyvoje karjeros stadijoje – įsitvirtinus prestižiniuose universitetuose ar tyrimų institutuose, susigrąžinimo į Lietuvą galimybė mažėja. Tad svarbu sudaryti sąlygas ne tik kurti patrauklią mokslinę infrastruktūrą, bet ir užtikrinti tyrėjų atlyginimų augimą, patrauklias karjeros galimybes, skatinti aktyviau dalyvauti tarptautinėse mokslo programose (pvz., Horizontas 2020).

Europos komisija 2019 m. ataskaitoje Lietuvai pažymėjo, kad nepakankamas tyrėjų finansavimas ir mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos fragmentacija lemia žemą mokslinių tyrimų kokybę ir menką tarptautinį bendradarbiavimą.

EBPO 2016 m. Inovacijų politikos apžvalgoje kaip Lietuvos grėsmes nurodo demografinės tendencijas, sunkumus išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus Lietuvoje, mažėjantį trečios pakopos studijas besirenkančių studentų skaičių. **Mokslo laipsnį įgijusių tyrėjų skaičiaus**

mažėjimas iš dalies aiškinamas nekonkurencingais dėstytojų bei mokslininkų atlyginimais, dėl kurių tyrėjo karjera Lietuvoje nėra patraukli.

STRATA tyrimų duomenimis, tyrėjų atlyginimai yra viena esminių protų nutekėjimo priežasčių, kuri taip pat trukdo Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms konkuruoti tarptautinėje darbo rinkoje dėl geriausių mokslininkų pritraukimo.

Projekto esmė:

Nutarimo projektu nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. 8,125 proc. didinamos pareiginės algos koeficientų apatinės ir viršutinės ribos visoms pareigybių grupėms. Pitarus pakeitimams:

- vyriausiojo mokslo darbuotojo pareiginė alga, palyginti su 2019 m., kiltų 149–268 Eur,
- vyresniojo mokslo darbuotojo – 130–209 Eur,
- mokslo darbuotojo, tyrėjo, mokslininko stažuotojo – 130–158 Eur,
- jaunesniojo mokslo darbuotojo – 87–109 Eur.

Išstatymo projektui įgyvendinti 2020 m. reikės 0,6 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų, kurios numatytos 2020 m. valstybės biudžete. Tai leis mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų darbo užmokestį valstybiniuose mokslinių tyrimų institutuose padidinti vidutiniškai 10 proc. palyginus su iki 2019 m. gruodžio 31 d. nustatyto darbo užmokesčiu (įskaitant nuo 2020 m. sausio 1 d. padidintą pareiginės algos bazinį dydį nuo 173 Eur iki 176 Eur).

Papildomų lėšų poreikis MSĮ projektui įgyvendinti 2021 m. (8 mėnesiams) – 1,2 mln. Eur. Rengiant ir tvirtinant 2021 metų valstybės biudžeto projektą, šia suma reikės padidinti asignavimus, skiriamus ŠMSM valdymo sritims.

Atitiktis Vyriausybės programai: Nutarimo projektas atitinka Vyriausybės programos 128.6 papunktyje numatytus Vyriausybės įsipareigojimus dėl dėstytojų, mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų atlyginimo didinimo. Taip pat Vyriausybės programos 141 p. nuostatas dėl mokslininko karjeros patrauklumo didinimo, talentų pritraukimo, mokslo tarptautiškumo skatinimo.

Derinimas: Nutarimo projektas derintas su Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Teisingumo ministerija.

Dalykinio vertinimo išvada:

siūloma Nutarimo projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje prieš tai aptarus Tarpinstituciniame pasitarime.

Strateginių kompetencijų grupės patarėja
Kavaliauskienė

Agnė

Agnė Kavaliauskienė, tel. 8 706 63 927, el. p. agne.kavaliauskiene@lrv.lt